

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

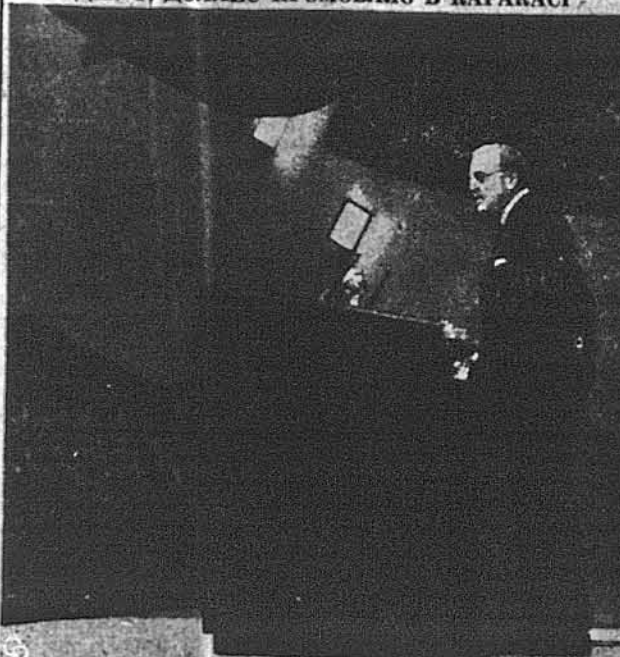
Адреса: Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: HEnderson 4-0807 4-0237 Тел. УНІ: HEnderson 4-1016

ДЖ. Ф. ДОЛЛЕС ПІДКРЕСЛЮЄ НЕБЕЗПЕКУ КОМУНІЗМУ ДЛЯ АМЕРИКИ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ЗДА ВИГЛОСИВ ВЕЛИКУ ПРОМОВУ НА МІЖАМЕРИКАНСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ В КАРАКАСІ ПРО КОНЕЧНІСТЬ БОРОТЬБИ З КОМУНІЗМОМ. — ДОЛЛЕС БЕЗПОСЕРЕДНЬО ЗААТАКУВАВ ГВАТЕМАЛЮ. — ВЕЛИКЕ ВРАЖЕННЯ СЕРЕД ПРИСУТНІХ

Каракас, Венесуела. — Державний секретар Дж. Ф. Доллес виступив на Правничо-Політичній комісії 10-ї Міжамериканської конференції в столиці Венесуели Каракасі 23-хвилинну промову, присвячену мотивації зголошеної офіційно американської резолюції з осудом комунізму і зобов'язанням активно поборювати його на американському континенті, як загрозу для миру. Доллес закликав при цій нагоді вперше безпосередньо Гватемалу, як у "маленьку південно-американську державу, яка стає комуністичною фортецею на американському континенті і звідси виступає в обороні комунізму проти найбільшої цивільної потуги — ЗДА. Ф. Дж. Доллес навізав свою промову до конкретного запиту міністра закордонних справ Гватемали, Торіелла, який в де-що туманно тоді просив висвітлити, "що таке міжнародний комунізм", проки можна буде дебатувати над шкесом Доллеса. Цей останній висловився, що в нинішній час знаходиться це такий міністер закордонних справ, який не знає, що таке міжнародний комунізм, і тут же пояснив, що "міжнародний комунізм — це на далекому мету запланована тактика політичної організації, якою керують комуністичні лідери Советського Союзу". Він перелічив 15 держав, які від 1939 року втратили державну суверенність, утримані Советським Союзом, що користувалися своїм впливом міжнародним комунізмом. Доллес

Дж. Ф. ДОЛЛЕС ПРОМОВЛЯЄ В КАРАКАСІ

Державний секретар Джан Фостер Доллес, промовляючи на Міжамериканській конференції в Каракасі, виступав гостро проти комуністичних інтриг і зрадинства в американських країнах, пропонуючи окрему резолюцію для боротьби проти комуністичної загрози і закликаючи до єдності в тій боротьбі

оголосив також довгий список різних організацій, прихованих за "неправильними" фірмами, які насправді є прибудинками советської комуністичної партії і керовані з одного московського центру. Доллес покликався на особистий досвід у східній частині Берліну, що значить заперечення Молотова, який твердив, що не повторяться такі бунтарські виступи, які були в Берліні з 17 червня минулого року: на стороні советської влади стоїть важка советська моторизована дивізія, які здають всякий спротив утриманих народів. Державний секретар підкреслював ще раз, що "коли б міжнародний комуністичний рух запланував над політичними установами будь-якої американської держави, то це була б небезпека для суверенності і політичної незалежності всіх нас, яка погрожує вала б миром в Америці і вимагала б негайної акції згідно з існуючими договорами". Доллес виразно застерігав, що "міжнародний комунізм — це не теорія, чи доктрина, а агресивна, сутю політична сила, позаду якої стоїть велика джерела і яка служить найкороткішій великодержавній політичній цілі". Доллес зазначив, що Міжамериканська конференція не може подати цієї справи, але має визначити базу, на якій треба її подлати. За відомостями закордонних кореспондентів, промова Доллеса справила глибоке враження на слухачів, які вкотре вивисили залю задані.

Труман не боїться комуністів у ЗДА

Востон, Масс. — Булий президент Геррі Труман був на обіді в Востоні, який влаштовано у зв'язку зі створенням фонду на вилштування бібліотеки — архіву, де зберігатимуться всі документи з часів його президентури. Цей фонд має становити 1,750,000 доларів, і його планують зібрати до кінця року. Після

Замітна активність п. І. Яремка, посла українського роду, в Канаді

Торонто, Онтаріо, Канада. — Місцева преса та парламентарні публікації відзначають замітну активність посла українського роду до провінційного онтарійського парламенту, п. Івана Яремка. Одна з місцевих газет подала листку, що "Іван Яремко, який на останніх виборах вислав комуністичного члена провінційної легіслатури, під час престолюючої дебати дорвався до шкери останнього комуніста, який ще залишився в парламенті". П. Яремко "просить населення Торонто, щоб воно прилежало до

В АМЕРИЦІ

● В Нью-Йорку поліція викрила міжнародну сітку торгівлі наркотиками. Заарештовано Савла Гельба, що змінив своє прізвище на Гордон, і одиу жінку. Відібрано 8 фунтів героїну, 8 фунтів сирового і 1,140 унцій "парного" опіуму — на суму 2,117,000 доларів. Це найбільша партія скофісованих наркотиків впродовж останніх 37 років.

● Демократичний конгресмен Осетін Келлі пропонує, щоб уряд розпочав публічні роботи наартістю 6,500,000 доларів і таким способом зменшив число безробітних, яке становить вже понад 3,000,000. Він каже, що вже країна пора залучити балачки про те, чи теперішній стан треба називати зниженням продукції, чи депресією, і негайно починати публічні

Конгрес, запропонувала всім конгресменам по зниженні ціни заасексувати себе від нещасливих випадків, що можуть статися під час виконання ними їхніх обов'язків. Компанія твердить, що факх конгресмена — це ризиковий факх, і тому всі члени Конгресу повинні забезпечити себе від непередбачених випадків.

● Голова Комісії Промислу, Сільськогосподарства та Праці для експорту і імпорту, О. Р. Стрелбелл заявив, що 15,000,000 американських робітників зазнали б матеріальної шкоди, якби уряд президента Айзенгавера обізвав привозові тарифи. Найважливіша причина для затримання дотеперішніх привозових тарифів — це потреба затримати на дотеперішній висоті деякі види промислу (хемічний, опаловий, прецизійний інструментів та ін.), які значно обнищилися б, коли б зменшено мито на імпортові товари.

ВІДБУЛИСЬ ЧЕРГОВІ МІСЯЧНІ НАРАДИ ЕКЗЕКУТИВИ ЗУАДКОМІТЕТУ

Філадельфія. — Дня 6 березня відбулися збори Екзекутивного Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в доміції установи під ч. 866 Норт 7-ма вулиця, для перевірки діяльності за місяць січень. В нарадах взяли участь: Л. Минцга, голова, М. Стахів і Олена Лотоцька, заст. голови, Павліна Різник, секретарка, М. Дубас, касир, та екс. директор В. Галан. По дискусії прийнято до відома надісланний з Європи звіт про допомогову діяльність ЗУАДКОмІтету в 1953 році в Німеччині та Австрії, а також про розподіл харчів, Safe-Packages та грошовий допомог. ЗУАДКОмІтет розділив в минулому році, між іншим, в Німеччині 14,988 фунтів тошчу, 15,985 фунтів цукру, а в Австрії 2,480 фунтів тошчу і 2,480 фунтів цукру. Грошовий допомог видав на суму \$26,277.04. Крім того переведено масовий розподіл одені з вузтції. З допомоги ЗУАДКОмІтету в Німеччині скористали 5,614 осіб, а в Австрії 1,290. Решта грошової допомоги за 1953 рік є в Німеччині й буде розділена негайно, як тільки ЗУАДКОмІтет дістане згідно з умовою, звіти з державних з Америки в 1953 році допомог від тих установ, що рефлектують на допомог.

В місяці лютий прибуло через ЗУАДКОмІтет 48 "тридентів" з Німеччини і Бельгії. Залишається ще коло 1,500 "тридентів", що мали б приїхати до 30 червня. Хто до того часу не зможе приїхати, повинен старатися дістатися до ЗДА на новий звіт. ЗУАДКОмІтет видрукував 30,000 своїх ашурів і вислав їх до спонсорів, організації та єдиничним, щоб при їхній допомозі уможливити прибуття до ЗДА нових скитальців. Друки коштують \$987. Видно, деякі утворення в справі заперечування на працю, про що було окреме повідомлення. Проблема заходи, щоб дістати ашурів від американців, що потребують робітників на фарми. Очевидно, що не було б потреби того роду ашурів, коли б українська

ЗДА дали союзникам зброї на 7.7 бiльйона доларів

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив у своєму звіті перед Конгресом, що ЗДА впродовж останніх чотирьох років дали вільним народам зброї, амуніції та військового вряду на суму 7,700,000,000 доларів. Цей звіт охоплював період від життя 1949 до грудня 1953 р. Майже половину з названої президентом суми видано в минулому році. За той час виславо 30,792 танків та панцерних авт, 5,340 літаків, 601 корабель та 2,000,000 ручної зброї, 99,444 електронічних та сигналізаційних апаратів, — 176,343 вантажних авт, 30,037 гармат, 35,372,000 артилерійських стрілен та коло 1,100,000,000 набоїв до вогнепальної зброї. Цей звіт президент відноситься до програми Взаємної Безпеки, яка обіймає держави, що належать до Північно-Атлантичного Пакту, а також Азію (Індокитай та Формозу). В звіті підкреслюється, що держави НАТО чим раз менше залежать від американської допомоги, але ЗДА мусять їм допомагати, як поки існує комуністична загроза. Президент заявив, що в 1949 році ЗДА майже 35 відсотків свого невіського експорту скеровували до країн НАТО в формі дарунку або позички, а в 1953 р. тільки 15 відсотків. Експорт до Індокитаю в р. 1953 був на 50 відс. вищий в порівнянні з 1952 роком. Загальна вартість військових транспортів із ЗДА до всіх країн в 1953 році становили 3,800,000,000 доларів, на 60 відсотків більше, як в 1952 році. В останньому році країни НАТО видали на оборону 11,500,000,000 доларів і планували дещо більше видати в найближчому фінансовому році. За той час число дивізій НАТО майже подвоїлося, і тепер становить 42 дивізії, а в 1949 їх було тільки 14. Число літаків зросло в 2.5 рази, — з 1,800 в січні 1951 року до 4,500. В січні 1951 р. держави НАТО мали тільки 15 летионів, а тепер їх є більше як 120.

Ген. Нагібові привернено всі попередні становища

Каїро. — Генерал Нагіб, якого два тижні тому усунуто з усіх державних становищ, після якого проголошено офіційне повідомлення, що "всі державні посади, що належать до давнього статусу" водночас офіційно повідомлення закликає "забути" останні події, що сталися в зв'язку з розподілом влади в Єгипті в "ім'я єдності народу". Полк. Надсер, який став наступником Нагіба на становищі президента республіки, прем'єра і голови Револьюційної Ради. Сталося це

ЗДА І ЯПОНІЯ ПІДПИСАЛИ ДОГОВІР ВЗАЄМНОЇ ОБОРОНИ

З'єднані держави допоможуть японці відбудувати збройну силу. — Японія має стати заборомом проти комуністичної небезпеки на далекому сході

Токіо. — З'єднані Держави і Японія підписали в понеділок 8 березня на урочистій церемонії в японському міністерстві закордонних справ взаємний оборонний пакт, зв'язаний із допомогою Америки відбудувати збройну силу Японії, що стає спільником західних протикомуністичних сил. В імені ЗДА підписав відповідні документи американський посол Джон Аллісон, а в імені Японії — її міністер закордонних справ Окаказі. Переговори провадилися 8 місяців. Впродовж найближчих трьох місяців ЗДА передадуть Японії військового вряду й усього іншого майна військового характеру на 100 мільйонів доларів. Фактиві обговорюють, що на відбудову японської збройної сили потрібно буде бiльйонних втрат, але передбачено, що Японія робитиме це переважно з власних джерел, не обтяжуючи цивільної продукції і загальної державної економіки. Разом підписано 7 документів, з яких перший є загальним документом про взаємний пакт безпеки. Що до конкретних цифр японської демілітаризації, то скажемо лише, що в цьому році на

В'єтнам, як суверенна держава, візьме участь у Женевській конференції

Париж. — У столиці Франції розпочалися переговори між найвищими державними діяльностями Франції і делегацією найбільшої з трьох індо-китайських автономних провінцій — В'єтнаму, що очолює прем'єр принц Буу Лок, у справі передачі В'єтнаму державних прав. Тому, що між французами і В'єтнамом існує конфлікт, який "незалежність", "суверенність", Буу Лок утворює ці два поняття. Між самими французами нема ще

Комуністичні партизани звищили 78 французьких літаків

Гонг-Конг. — Радіосиньляні комуністичні партизани в Індокитаї проголосили, що в двох останніх рейдах в районі зосередження французьких летунських баз комуністичні партизани знищили або важко пошкодили 78 французьких літаків, між ними 33 бомбардувальників типу Б-26. У комуністичному повідомленні названо вислід тих рейдів найбільшого перемогу від часу, коли "народні сили" почали боротьбу проти "французьких імперіалістів". Найбільший рейд відбувся в ніч з 6 на 7 березня.

В СВІТІ

● Націоналістично-китайський уряд зловив протест до Об'єднаних Націй проти участі в Женевській конференції, що має розпочатися 26 квітня ч. в ролі рівноправного державного партнера — комуністичного Китаю, коли держава Кін-тай ще репрезентована в Раді Безпеки ООН націоналістичним урядом з Формозу.

● В Кореї згинули 4 американські літаки, пілотовані японцями, що їх тримали від кінця останньої війни у торах примусової праці. Японський Червоний Хрест на 17 березня ч. р. вислав корабель до східно-східного порту Находка, щоб забрати репатріантів. Скільки їх — не подано.

● Цього тижня 120,000 західних берлінців, що мають по-

над 74 роки життя, дістануть американські харчові пакети. Це початок нової допомоги їм акції, запланованої в рамках Міжнародного Допомогового Комітету й Фонду імені Ройтера (на честь померлого в минулому році посольника Верліну Ернста Ройтера).

● Мадям Зенад Вахля, Натас — дружина колишнього єгипетського прем'єра Нагаса Паші, дістала заочний присуд (вона перебуває у шпиталі) за використання установа свого чоловіка для вилштування подорожніх осіб за хабарі на різні державні посади. Її засуджено на конфіскацію частку вартості коло чверть мільйона доларів, із залишенням 14 акрів батьківської землі і лікування, що їх вона дістала від чоловіка, вартості \$28,000.

● На заклики генерала "Чайні", одного з ватажків терористичної організації "Мав-Мав" у Кенії, в Африці, з яких він звернувся до 28 керівників тієї організації, — десять погодилися перегорювати з англійцями при припиненні взаємного винищення. Один з найбільших ватажків, заступник "Чайні", зголосив вже свою задуку.

СВОБОДА

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зоб'язується повертати надіслані матеріали.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РОЗДУМУВАННЯ

ПІД ЧАС ПОСТУ

„Це не є проповідницька рубрика, проте та колумна, що звичайно присвячена легшим речам, є тої думки, що як починається Піст, а журналіст не згадує про це в своїй статті, то він кепсько викидається у важливих подіях“, — пише Г. І. Филин з газетного концерну Скрипс-Говарда. Перепирав рік за роком наше фізичне здоров'я, а Церква нагадує нам під час Посту обов'язок перевірки теж і нашого духовного стану. До того акраду духові недомогання є причиною хаосу, нужди, терору і неволі в світі, а ліком на них є Десять Заповідей Божих і Провідь на Горі, чи взагалі Святе Письмо. Піст звертає людину до покаяння, терпимості, стриманості, жертвенності і посвяти. Тих цінностей мало у світі, теж і в Америці, бо американський добробут є для багатьох чимось samozрозумілим, за що нема кому дякувати.

Інший американський колумніст пише про кінцеву потребу вдосконалення, до чого Великий Піст якнайкраще нагадує, бо тоді стає перед нами в повній ширині її глибини — ціль нашого життя, і то життя не тільки людини, але й рідної спільноти чи нації, а далі й цілого людства. Звідси й намагаються вдосколювати себе до тої міри, щоб бути подібним до Того, на чію подобу ми створені.

Таке читання в світських американських газетах, які накликають своїх читачів до роздумувань в час Посту, щоб таким чином вони підняли себе вище духовно та почали ревізію працездатності над духовним піднесенням цілої нації, вважаючи це найкращим ліком на індивідуальні чи суспільні недомогання та ту трагедію, яку переживає світ наслідком морального й духовного занепаду та браку таких характерних одиниць, що, баючи лихо, мали б відгукнутися проти нього виступити і з ним борючись. Це мова про різні сучасні тиранії, зв'язані з тоталітаризмом і диктатурами, чи такими репресіями, що можуть довести до тоталітаризму. Ліком на такі лиха чи недомогання повинні б бути „досконалі люди“ в „досконалому суспільстві“.

Ми згадали за ці „світські проповіді“ ще й тому, що американський народ розуміє, що він є у проводі вільного світу і що йому самому треба тепер бути прикладом у власному житті, у своїх власних внутрішніх справах, у своїй власній етиці й моралі. Бо таким, яким він буде у власному житті, буде він — в очах світу — теж у відношенні до інших народів, що віддали йому провід. Як буде він згідний звестися над і спокій у своєму власному суспільстві, тоді буде надія, що йому вдасться те саме здійснити на міжнародному полі.

Коли такий цілеславний, вільний і багатий американський народ відчував душевну потребу взятися за такі роздумування в час Посту, то що тоді говорити про український спільноту, звернувши на нашу „політичну еміграцію“ та „світські проповіді“, коли кожний з нас бачить, як багато в нас різних недомогань і яке велике розпорощення наших сил. Чи ж не бачимо як матеріалізм починає відірватися до нашого серця і відвертати нашу увагу від того, щоб ми піднімали духовними успіхами українське ім'я в Америці, а з тим скріплюючи теж і розуміння ваги боротьби українського народу за його державницькі ідеали? Тому усім нам треба щиро поспішатися з Богом у час Посту, так, як цього вимагає наше віровчення, щоб усі ми стали ліпшими, жертвеннішими і культурнішими, та щоб такими стали теж наші організації та громади і середовища. В час Посту співітимо по наших церквах знов „Молитву за єдність і волю народу“. Будемо знов просити Бога, щоб „нам єдність подав“. Але може хоч в цей Піст не будемо фарисеями, а щиро залитаємо себе самим, свого власного середовища, а то й свою власну пилу, що робимо, щоб не було незгоди, а щоб була єдність. Во тільки тоді матимемо право просити Бога за єдність, коли й самі не будемо розбавляти, коли й самі будемо хотіли! Піст вимагає від нас щирості і чесності також і у цьому відношенні. Ніяке кривство тут не допоможе, ні тим, що крутять, ні тим, що тому лхотів потуратують своєю мовчанкою.

Ми з частістю Америки, яка стоїть у проводі світу і заставляється теж і в цей Піст над тим, як вона має себе вести. Потреба цієї застанови відноситься й до нас. Але крім того ми є ще оборонці „чистої української справи“, а це становище вимагає від нас ще окремих чеснот, в яких відбивався б весь героїчний український народ. Думати про це треба у цей Великий Піст усім нам, як звичайним, так і провідним громадянам та середовищам, а подумавши теж поробити потрібні висновки.

КОМУНІЗМ, ЯК ПУБЛІЧНИЙ ЗЛОЧИН

Саме в той час, як портовік стріляв у Конгресі, йшла там дискусія над управлінням імміграції „монокребетниками“ з Мехіко. Під „монокребетниками“ треба розуміти мексиканських фармерських робітників, які незаконно переходять пограничний річку Ріо Гранде, щоб дістатися на роботу до ЗДА.

Під час дискусії виявилось, що найбільшим противником допущення заробітчанської імміграції з Мехіко є Американська Федерация Праці. Ця організація противиться спрвадженню чужоземного робітника з тої причини, що саме тепер завважується в З'єдинених Державах зменшення кількості варієт праці, отже — зріст безробіття. Покликаючись на інформацію департаменту справ, який твердять, що 2000-мілієв мексикансько-стейтський кордон — це майже відкрита брама для переходу комуністів до Америки. Цією брамою разом з „монокребетниками“ прибуває щодня біля сотні комуністів. Однак фармери, що мають великі посілости в Тексасі й інших єсудіях стейтх, використовуючи дешового мексиканського робітника, вище ставлять власні матеріальні інтереси, ніж безпеку країни, — твердять прихильники з о р г а н і з о в а н о г о американського робітництва.

Зріст комуністичної діяльності в Центральній Америці, особливо в Гватемалі, робить актуальною проблему безпеки на мексиканському кордоні. Бо гватемальцями легко перекрастися через Мехіко до ЗДА і тут знайти собі білий до комуністичних осередків. А тому, що „монокребетники“ стають чимраз настирливіші, насувається здогад, що вже й серед них є комуністичні елементи.

Мабуть лід впливом пересториги департаменту справ, тексаский конгресмен Мартин Дайєс, колишній перший голова комісії для дослідження проти-американських діянь в Палаті Репрезентантів, зголосив законопроект, що має на меті кваліфікувати як злочин приналежність не тільки до комуністичної партії, але й до іншої групи, яка виявляла б подібні цілі. За таку приналежність законопроект вимагає карати до 10,000 дол. грошової кари і до десяти років тюрми. Конгресмен Дайєс заявив, що він уже обчислив сили прихильників цього законопроекту в Палаті, і переконався, що вони його підтримають.

Дайєс відомий з свого протикомуністичного наставлення, що з-перед другою світовою війною, однак йому на перешкоді стали прихильники німців. А що саме в тому часі йшла підготовка до війни проти Гітлера, то він мусів зужити свою енергію на поборювання нацистичних прихильників. Внаслідок цього вістря „комісії Дайєса“, як тоді називали комісію для дослідження протиамериканських діянь, звернулося проти протимексиканського елемента, залишаючи повну свободу рухів більшовицьким елементам у ЗДА. Навіть коли Дайєс зголосив був протикомуністичний законопроект, його так обхоронили в правничій комісії, що він на випадок його ухвалення, був би безсилний.

Дайєс підготувався на подібний перепоні і в теперішньому Конгресі, і тому заподідав, що подасть петицію на підпис 218 конгресменів, тобто більшості членів Палати Репрезентантів, і якщо це досягне, тоді законопроект не піде на наради комісії, а буде зголослений просто на пленум Палати.

Користь з цього закону була б та, твердять Дайєс, що тоді Конгрес не потребував би займатися слідством у справі комуністів, бо самі суди переводили б слідство у накладала кари.

Кілька днів тому сенатор Джозеф МакКарті зголосив законопроект, щоб усіх, хто відмовляється скласти свідчення перед конгресовими комісіями, покладаючи на конституційну охорону, припинувати в таборах на вірні таборів для воєноположених. Справу поставлення комуністів поза законом дискутувало вже кількама наворотами в минулому як в законодавчих тілах, так і в щоденній пресі. Труднощі виявлялися в підшукаванні способів, щоб, караючи когось за комунізм, не касувати самої конституції та її поправок, що гарантують особисту волю людини. Ці самі аргументи будуть піднесені й тепер, хоч, з уваги на загальне обурення проти комуністів та з уваги на комуністичну небезпеку з південних американських держав, Конгрес стане прихильніший до нового законопроекту.

На всякий випадок треба наперед пригладитися, який наслідок матиме повна заборона підняти опозиційної партії, яку проголосив уряд з кінцем лютого в Мехіко. Хоч З'єдинені Держави мають зовсім відмінний, як в Мехіко спосіб правління, подібність полягає в тому, що мексиканська „опозиційна“ партія, тобто Партія Народної Федератії, очолювана ген. Мігелем Енрікем і Гузманою, відома з своїх зв'язків із комуністами і безумовно викликала підняти заці. Поки ще проголошено заборону цієї партії, мексиканський уряд видає розпорядження до підвладних органів про обмеження чужинців вступу до Мехіко. Чи має це на меті перешкодити гватемальським комуністам перекрастися до ЗДА, — досі невідомо. Зате здавна відомо, що мексиканський уряд хоче укласти військовий союз з З'єдиненими Державами, однак цьому найбільше стоять на перешкоді комуністи. Можливо, що поставлення підняти опозиції поза законом спришпить здійснення важливо-го плану мексиканського пакту.

Часопис „Свобода“ повсюди знаходиться в кожній українській хаті!

ЧИ НЕ ДАНАЙСЬКИЙ ДАРУНОК?

Масмо на увазі черговий трюк Москви супроти України — офіційне приєднання Криму до УССР. Зроблено це в зв'язку з 300-річчям Переяславського договору на доказ „дружби й дальшого зміцнення братерських зв'язків між українським і російським народами“. Москва всіма засобами свого могутнього пропагандистного апарату розголошує це, як акт великої щирості „старшого брата“ супроти українського народу. І не можна сказати, щоб ця пропаганда не досягла своєї мети, Західній демократичній світі уже сприймає це як намагання Москви догодити українцям у їхніх національних прагненнях. Про це свідчить хоча б допис московського кореспондента „Нью Йорк Таймсу“ Г. Е. Селієрса, що саме так інтерпретувати цю подію. Хибність такого розуміння видно ще й з того, що він сполучає приєднання Криму з гадаюмою фаворизацією українців в СССР взагалі, що їх начебто там висувають на керівні пости. Але чи можна, наприклад, Хрущова вважати за українця? А крім того, Селієрський вважає за українців навіть таких людей, як Мжаванадзе в Грузії та Брежньов у Казахстані!

Та нам обізнаним із справжньою суттю різних заходів Москви щодо України, практикованих на протязі 300 років, доводиться поставитися й до цього акту з певною обережністю. Бож мимохіт виникає підозра, чи це не данайський дарунок, підступний своєю суттю? І чи не слід і тут пригадати заклик Кассандри, з драматичної поеми Лесі Українки: „Чувай, стороже!“

Справді бо, коли в Москва прирхотує виявити свою прихильність до українського народу, то чому б їй було не приєднати до УССР передусім тих земель, де живуть мільйони українців — південної Курщини, південної Вороніжчини, Таганрогщини, Кубані? Адже, за переписом 1926 року, на Курщині було 554,554 українців, на Вороніжчині — 1,078,552, на Північному Кавказі — 3,106,852. Після цього перепису минуло багато років, і кількість українців на цих землях безперечно збільшилася. А це ж такі частини суцільної української етнографічної території! Не знати про актуальність цієї проблеми Москва не може, бо про неї була вже мова в Кремлі на прийнятті діячів української культури в другій половині 20-х років. Коли письменник В. Поліщук запитав Сталіна, чому цих земель не приєднують до УССР, Сталін відповів, що „руські не можуть обійтися“. А потім була розгорнута в РСФСР досить інтенсивна українізація, що її злікувалися більшовики наприкінці 1932 року. А підписав тасиний наказ про ліквідацію не хто як Молотов (разом із Сталіном)! І до останнього часу мільйони цих українців Москва або вважала за росіян, або просто замовчує. У „Вольной Советской Енциклопедії“, в розділі про Україну згадано навіть тих українців, що живуть на території України, але нічого не сказано про українців, що живуть в Україні, хоч рідну школу, яку вони були так довго зобов'язані.

Однак — і цього ми не повинні забувати! — ще ж зовсім недавно Мельникова звільнено з секретарства в КІУ... за русифікацію Західної України. І тепер цю русифікацію, любов, знов відновлено. Отже, приєднання Криму до України необов'язково означає, що кримські українці матимуть рідну школу й рідну культуру.

З огляду на таку можливість, приєднання Криму до України нагадує колишнє приєднання Вільни до Литви. Тоді теж Москва галасувала, на весь світ, що от, мовляв, така велика держава (СССР) віддала малій державі цілу область. Але через декілька місяців Москва захопила всю Литву. Тоді на Україні вселено з приводу цього такого вірша:

Хоч ми й великі, але ми й [добрі:
Литви ми Вільно рішили [віддати,
Правда, для того, щоб [разом із Вільно
І всю Литву собі забрати.

Такі факти в історії не забуваються. Тож і ми, українці, повинні тепер бути обережні в розумінні цього мос-

ЛАГІДНІСТЬ ДО ЗЛОЧИНЦІВ

Стріли портовікських фанатиків в американському Конгресі стрепнули американського публічного опінію, яка в один голос зажадала швидкого й радикального покарання винуватців. Однак із пресових голосів, що залунали на цю тему, виявилися деякі цікаві речі, характерні для американського правосуддя чи пак для американського способу думання про злочинність і боротьбу з нею. І це стоєть уважно, як політичний, так і кримінальний злочини. Цей підхід до проблеми вини і кари безумовно пов'язаний з американським підходом до поставовою до проблематики особистої свободи: свободи слова і дії. Американський правосуддя, що формувалося від найперших днів піонерської історії в Америці, різнилося від європейського своїм радикальним, як усі американські життя. Воно має дуже добрі, але й дуже кепські сторінки, які особливо яскраво виявляються в теперішньому часі при зрості злочинності: і кримінальної і політичної.

Це не місце для фахової правничої аналітичної студії, а для кількох заваг на тлі загальнолюдських подій і явищ. І так, напр., відомо, що найбільшого в історії Америки, так мовити „клясичного“ генетера з протібіційної до-би, Аль Капоне, не можна було засудити, дарма що поліція і все громадянство знали, що він — керівник великої, знаменитої організації банди, яка оперувалася величезними грошми і в своїй злочинній діяльності не цурається вбивств, щоб розчищувати собі шлях від усіх, хто стає вперек. Аль Капоне дістався до в'язниці (і помер в ній) аж тоді, коли його засудили за... фальшиві податкові звання і несплати всіх податків. Публічні скандали злочинного характеру дійшли були до таких розмірів, що в 1951 р. отворено Сенатську Комісію для Дослідження Організованого Злочину в мікстейтській торгівлі. Вислідом, до яких дійшла ця комісія під проводом сен. Кіфавера, були не тільки сенсаційні для всього народу, але й страшильні перестороги, щоб не легковажити собі злочини, який може втягнути в свої сіті і різні організації громадського характеру, і такі публічні органи, як поліція, і навіть різні органи державної адміністрації. Очевидно, що комісія Кіфавера не очистила Америку від злочинного елемента; бо й не могла зробити це. Але промстила шлях для дальшої боротьби з такими елементами організованого підземного світу, які, здавалося, були вщеплені й недогортали. На наших очах далі ведеться боротьба проти злочинів в американських портах, де нійорська юнія портових робітників була насичена кримінальним елементом, — і тепер почалася

Боротьба з обманними машинами підприємства кінних перегонів. Раз-ураз читаємо прозвіщаючі торіоні відомі злочинці, які, проте, ходять на волі, мають великі маски і живуть, як багаті люди посеред маси чесних громадян. Те саме діється в політичній діяльності. Мабуть класичним прикладом надмірної судейської толеранції у відношенні до нічим не обмеженого діяння громадян є історія судового процесу комуністичної шпигунки Джуді Каплан, яку поліція приволола в момент, коли вона передавала тасмі „документи“ советському шпигуну: все одио вона ніколи не сиділа в в'язниці, виїхала заміж за свого оборонця і нині преспокійно живе собі у Нью Йорку на волі, і щойно „терпівший генеральний прокуратор Гомпфрі заповів, що залошотить законопроект про те, що підслух є допускальним засобом у шуканні доказів проти запідозреного злочинця. (На тій підставі, що всі докази проти Джуді Каплан здобуто після того, як поліція уперевилася, що вона шпигунка, наслідком телефонного підслуху, — уневажнено „виданий проти неї присуд“). До іншої, але подібної категорії належить свобода публічної глуморфікації таких злочинців, як державні зрадники і шпигуни: нікому з тих, що збирали підписи під петиціями у справі Розенберга, а р г а н і з у в а л и публічні збівонки в цій справі й виголошували на них славогослів для шпигунів і обирали для держави та влади промови, волос з голови не втів. Правда, З'єдинені Держави такі сильні, що можуть собі дозволити на поблажливість. Проте, на довшу мету мститься легковаження всіх тих, що зловживають демократичними свободами для підірвання демократії.

Та сама поблажливість і те саме легковаження проявляювало у відношенні до портовікських фанатиків. Щойно тепер повідомлено, що ФБІ кількразово представляло свої відомлення генеральному прокураторові про небезпечний характер портовікської революційної організації. Проте, супроти тих людей репресії не застосовано. У листопаді 1950 року, вони організували бунт у Сан Хуані в Порто Ріко справжній бунт: зорба заатакувала губернаторський палац та поліційну станицію і спричинила стрілянину, в якій згинили 13 поліційстів і 9 демонстрантів. Виконано атентат на губернатора. 1-го листопада 1951 року члени тієї самої організації „пробували вдертися до Білого Дому, при чому застрелили двома на сторожі. Тодішнього портовікського обвиняка суд засудив на смерть, але президент Труман, де нійорська юнія портових робітників була насичена кримінальним елементом, — і тепер почалася

ковського „ювілейного подарунку“ і „чувати“, як та троянка сторожа, перед данайським коном.

В. Кириленко

II. Василенко

ШЕВЧЕНКО І ПЕРЕЯСЛАВ

(2)

Перші ознаки такого психозу помітні ще в 1939 році. Це тоді відомий історик України проф. М. Н. Петровський у своїй статті „Повстання українського народу проти гніту шляхетської Польщі в 1630 р. в творах Тараса Шевченка“ („Збірник Академії Наук УРСР. Пам'яті Шевченка“, стор. 107-120), розглянувши твори Шевченка, в яких змальовано події 1630 року, зробив раптом цілком несподіваний висновок: „Серед літературних творів, які показують боротьбу... за приєднання України до Росії, один з найяскравіших творів є твір „Тарасова Ніч“ (120 стор.). Абсурдність цього твердження така очевидна, що не потребує ніяких „яснень“.

Але до 1951 року ми один літературознавець навіть і не знав, що настав такий ча-

Льох“. Всі совєтські критики за останні двадцять років ніколи ні слова не написали про цей твір, бо його неможливо спреларувати. Але Кирилюк вирішив зробити спробу з антимосковського твору зробити промосковський. Спершу він застосовує вироблений засіб більшовицьких фальсифікаторів, що нагадує тактику злодія, який, обхороняючи людину, перший галасує: „Держіть злодія!“ Так і Кирилюк вдається до цієї тактики. Він спершу лас „націоналістів“, що вони фальсифікували цей твір. Питою цією обов'язковою для Кирилюка переперстає твір Шевченка догори ногами. У цьому найяскравішому виявленні антиросійського твору Шевченка Кирилюк відзначає... велику любов Шевченка до російського народу... (37 стор.). „У мильну доли „дущ“, — коли вони були „людьми“, — пише Кирилюк, — Шевченко усобиць український народ і його ставлення до згаданих історичних одій; всебічну підтримку ним боротьби Хмельницького за приєднання України до Росії, як боротьби за здійснення своїх мрій і

прагнень, повну підтримку ним боротьби проти іноземних загарбників“. Так перекрутив Кирилюк ідейний зміст поеми Шевченка „Великий льох“.

Рік 1951 Московський державний університет видав книгу Я. Д. Дмитерка російською мовою „Общественно-политическое и философское наследие Т. Г. Шевченка“, 196 стор. Заголовок книжки абсолютний не відповідає її змістові, автор пише тут свої власні вигадки за заздалегідь приготованою схемою і при цьому рясно цитує Леніна (36 цитат), Сталіна, Молотова, Хрущова та інших заклятих ворогів українського народу. Так само як і Кирилюк, Дмитерко спочатку лас українських „буржуазних націоналістів“, а також проф. К. Мелнига: „Выброшенные из пределов родины украинские националисты продолжали свою вредительскую работу по фальсификации творчества поэта-революционера и находят поддержку в этой своей „деятельности“ со стороны американских фашиствующих историков украин. литературы. В США в послевоенные годы был изда-

„Кобзарь“ Шевченко с комментами, грубо извращающими историю жизни и творчества поэта. Там вышла и „История Украины“ Кларенса Менинга, сотрудника Колумбийского университета, автора ряда и других работ об украинской литературе и Шевченко. Стог фашиствующий историк фальсифицирует историю Украины и творчество его национального поэта“.

Більшевики найбільше болять вільною американською наукою, що викриває більшовицьку фальсифікацію в ділянці історії та історії літератури і зокрема в ділянці шевченкознавства. Тому то з такою злістю і пише Дмитерко про вільну науку з ЗДА. Вся праця Дмитерка про Шевченка — це суцільна нахабна фальсифікація життя, світогляду і творчості геніального українського поета і боротьби проти московської неволі. Книжка Дмитерка про Шевченка — це порожня барабанна тріскотня, що своєю шабляною і стандартною московською фразеологією не переконує. Явна брехня і наклепи на великого поета, намагання при-

зяти його велич, спроби помстити образ найоригінальнішого в слов'янській поезії поета як просяклого, як функцію московської літератури — така фальшива концепція книги Дмитерка. Як низько впадала сучасна совєтська критика і так зване „літературознавство“ совєтське! Як далеко йому до тих передувальючих російських літературознавців, що писали сімдесят років тому про Шевченка. В „Історії слов'янської літератури“ Пипіна і Спасовича 1879 року відзначено надзвичайну оригінальність творів Шевченка: „Шевченко був і остаете до сих пор найбільше сильним і даровитим поетом на малорусском языке — как мы указали на столько оригинальным, что в особенном составе его творчества являл можно найти равного ему в славянской поэзии“ (369-370 стор.). У Дмитерка ж Шевченко представляють як якийсь епічний московський літературознавець і не потребують фактів, бо ці факти, звичайно, цілком руйнують вигадані концепції совєтських пропагандистів. Тому замість доказів виважається засіб так би мовити сугестії, який до-

потому, що ему оказали помощь и поддержку передовые деятели русского народа“, и так без конца и краю до нудоти сотні разів повторює Дмитерко ті самі фрази про „благотворний вплив“ московської культури на Шевченка.

Шевченка — борець за самостійність України — Дмитерко передає в модну сучасну одіж російського фашиста — єдиного недільника, який не великим русским народом, „Шевченко любил русский народ“, „Прежде и раньше всего Шевченко боролся за единение с великим русским народом“. Звичайно, ніяких фактів, ніяких доказів Дмитерко не може навести, бо їх нема; напакі — всі факти з життя і творчості Шевченка цілком антитезають вигадане Дмитерком Шевченкове „москвофільство“. Але сучасна „метода“ більшовицького „літературознавства“ і не потребують фактів, бо ці факти, звичайно, цілком руйнують вигадані концепції совєтських пропагандистів. Тому замість доказів виважається засіб так би мовити сугестії, який до-

Буди чл е о м Українського Народного Союзу, азначит належати до такої української організації, яка об'єднана в Америці й Канаді лавеландомі українськй сали в один ідейний монолог та поставила його на службу валим країнам та наповну повнезволному українському народові!

сягається безсумнісними повторюваннями тих самих фраз про „любов“ до всього московського, про „вплив“ московської культури, про московську „допомогу“ і т. д. І ця метода, коли взагалі можна назвати такий спосіб „методом“, скрізь і всюди виражається і в совєтських статтях, і в книжках і в тих працях, що претендують на назву наукових праць.

